

Tímár Máté (1922-1999)
Szubjektív gondolatok az endrődi könyvtár névadó ünnepségén

Szubjektív gondolatok az endrődi könyvtár névadó ünnepségén
In memoriam Tímár Máté

Tisztelt érdeklődő közönség!

Szeretettel köszöntöm Önöket az Endrődi Könyvtár névadó ünnepségén.

Bölcs elhatározás volt, hogy Tímár Máté halálának 10. évfordulóján az endrődi könyvtár felveszi az író nevét.

Jó lesz majd olvasni minden könyvön a település híres szülöttének nevét.

Gondolom, hogy akadnak olyanok, főleg a fiatalabbak közül, akik megkérdezik, ki volt Tímár Máté. Akkor a kezükbe kell adni egy-egy regényt az írótól, majd ennek elolvasása után tegyék fel ismét a kérdést.

Van válogatási lehetőség, hisz több mint húsz kötete jelent meg Máténak. Reméljük, hogy a kultúrpolitika lehetővé teszi, hogy gyarapodjon ezen kötetek száma.

A szervezők engem arra kértek, hogy Tímár Mátéval kapcsolatos szubjektív élményeimről szóljak.

Máté 20 évvel korábban született, mint én, de az ismert író barátjává fogadott, és a nekem dedikált kötetekbe írt soraival ezt sokszor megerősítette.

Mi kapcsolt össze bennünket?

- Endrődön születtünk, ő a Polyákhalmon, én Gyomavégen.
- Szüleink kétkezi fizikai munkások voltak.
- Mind a ketten tudtuk, mit jelentenek az endrődi tájszavak: tajápálni, csurrongálni, pampuska, vízi cibere, herőce, paszuly, szotyola, Cindri Körözs,
- Tudtam, hogy az író által megváltoztatott nevek mögött kik vagy mik vannak: Besenszeg, Körösmart, Berettyóhalom, Hallgatag kocsma, Betérő falatozó, Kutya, Pamacs igazgató, Maczkó Mihály, Gabnai, Czipó, stb.
- A legfontosabb kapocs a Péter András Gimnázium. Ő hat évig tanulója volt ennek a különleges iskolának, melyet később 32 évig én igazgattam. De mindketten kötődünk az egykori cserkész kollégiumhoz is.

Büszke vagyok arra, hogy ennek a nagy múltú, érdekes alapítású gimnáziumnak az irányítója voltam, amelynek egykor Tímár Máté író és szerkesztő kisdíakként padjait koptatta, ahol az irodalmat megszerette, amely indíttatást adott a későbbi íróvá válásához.

Az iskola romantikus történetének feldolgozásában Máté sokat tett. Személyes találkozásokon mesélt a két világ-háború közötti időszakról, és nekem írt leveleiben sok érdekes eseményről számolt be. Terveim között szerepel e levelezésünk közkinccsé tétele.

A rendszerváltás után az volt az elképzelésünk, hogy a szeghalmi gimnáziumról 1964-ben írt regényét kiadatjuk. Ez a kézirat sok-sok kiadót megjárt, de támogatást nem kapott.

Sajnos az új kultúrpolitika sem támogatta. Végül magánkiadásként a P.A.G. Alapítványainak anyagi támogatásával megjelent a „... és a Berettyó folyik tovább...” című regény.

Megtisztelő volt számomra, hogy az előszót én írhattam.

Máté ezt írta a könyve elejére:

„ALMA MATEREMNEK A SZEGHALMI PÉTER ANDRÁS GIMNÁZIUMNAK

Egykori iskolánk s tovatúnt ifjúságunk méltó megbecsülésére, felidezésére regényé álmodott művem – saját anyagi erőfeszitésem mellett – a Péter András és Takács Andrea Alapítványok segítségével kerülhet a szeghalmi-sárréti közkatedrára, hogy valljon és vállaljon

helyettünk a Néppel a Népért tiszta fénylésével akkor is, amikor már csak emlékekben élünk. Soli Deo Glória Legyen velünk az Isten.”

A regény nagy visszhangot váltott ki, főleg az egykori diákok körében. A dicséreték mellett méltatlan támadások is érték a szerzőt. Az egyik régi diák, a Mátét ért bírálatokra a következőt mondta:

Ha Tímár Máté csak ezt a két sort írta volna, akkor is méltó tisztelettel kellene minden egykori diáknak emlékeznie rá. Majd elővette Máté verses kötetét, és a Szeghalmi álom című vers két sorát idézte.

„Még az ólom is pehellyé könnyül,
Ha fészket lel kézben a kéz...”

Mennyire aktuális ez a gondolat 2009-ben!

E vershez kapcsolódnak utolsó mondataim is.

2001-ben az iskola fennállásának 75. évfordulójára megjelent PAG Jubileumi Évkönyve első oldalán ez a vers olvasható.

Néhány nappal ezelőtt Szeghalom várossá avatásának 25. év-fordulóját ünnepelte. Az ünnepi műsor első számaként egy gimnazista diák ezt a verset szavalta.

Nagyon meghatódtam, mert tőlem függetlenül az iskola egyik fiatal magyar szakos tanára választotta ki ezt a költeményt.

Én is ebből idézek most:

„Mit izejnek? Csupán szeretet
És barátság minden vagyonom.
Kedveseim, kik nyomomban jártok
Mind a kettőt Tinéktek adom.
A Jóisten ezeregyszer áldjon,
és legyetek nagyon boldogok,
lélekben köztetek maradok
akkor is, ha majd meghalok.”

Igen, Máté, itt vagy velünk.

Vaszkó Tamás

Endrőd, 2009. 05. 08

Megjelent: Városunk 2009. június. 4. o.